

Joanna Nucińska

Źródła informacji o gospodarce finansowej JST w kontekście zasady jawności finansów publicznych

Ekonomiczne Problemy Usług nr 100, 141-151

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JOANNA NUCIŃSKA

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ŹRÓDŁA INFORMACJI O GOSPODARCE FINANSOWEJ JST W KONTEKŚCIE ZASADY JAWNOŚCI FINANSÓW PUBLICZNYCH¹

Wstęp

Ze względu na realizację większości zadań publicznych na zasadach niekomercyjnych oraz specyfikę ich finansowania (środki przejęte, a nie wypracowane przez zarządzające nimi instytucje), gospodarowanie środkami publicznymi wymaga ścisłej kontroli. Ma ona w pewnym stopniu zastąpić brak presji rynku w sektorze publicznym, wpływając na wzrost sprawności i efektywności jego funkcjonowania. Wewnętrzna i zewnętrzna kontrola w sektorze finansów publicznych powinna być jednak uzupełniana przez niezależną kontrolę społeczną, sprawowaną zarówno przez pojedynczych obywateli, jak i przez wyspecjalizowane instytucje społeczeństwa obywatelskiego (organizacje pozarządowe, ośrodki badawcze oraz media)². Warunek konieczny dla jej prowadzenia stanowi jawność finansów publicznych.

Celem publikacji jest prezentacja w ujęciu podmiotowo-przedmiotowym danych, będących podstawowymi źródłami informacji o gospodarce finansowej państwa, zwłaszcza na poziomie jednostek samorządu terytorialnego (dalej: JST). W opracowaniu szczególny nacisk położono na informacje w formie elek-

¹ Publikacja jest wynikiem realizacji projektu *Jawność finansów publicznych a dostępność informacji publicznej w Polsce* i została sfinansowana ze środków z grantu dla młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich na Wydziale Ekonomicznym UMCS w Lublinie.

² E. Malinowska-Misiąg, W. Misiąg, *Finanse publiczne w Polsce*, LexisNexis, Warszawa 2007, s. 42–43, 66.

tronicznej, których użyteczność wzrasta w perspektywie ich komputerowego przetwarzania i udostępniania.

1. Zasada jawności finansów publicznych – istota oraz podstawy prawne

Jawność stanowi jeden z podstawowych wymogów, jakie stawiane są przed systemem finansów publicznych. Jej istota polega na zapewnieniu wszystkim obywatelom oraz działającym w ich imieniu organizacjom swobodnego dostępu do informacji publicznej, w tym do informacji dotyczącej gospodarki środkami publicznymi³.

Jawność finansów publicznych ma swoje umocowanie w art. 61 Konstytucji RP⁴ oraz w regulacjach ustawowych – art. 33–37 ustawy o finansach publicznych⁵, art. 61 ustawy o samorządzie gminnym⁶ i o samorządzie powiatowym⁷ oraz art. 72 ustawy o samorządzie województwa⁸. Wymienione akty prawne nie zawierają jednak legalnej definicji jawności.

Aby jawność finansów publicznych mogła mieć dla społeczeństwa rzeczywisty wymiar, musi być dopełniona zasadą przejrzystości, realizowaną przez zrozumiałość udostępnianych informacji⁹ oraz ich jasność, czytelność, niesprzeczność¹⁰. W niektórych państwach jawność rozpatrywana jest łącznie z przejrzystością jako transparentność finansów publicznych. Polski ustawodawca nie definiuje ani nie używa pojęcia przejrzystości (oprócz wymienienia go w tytule rozdziału 4. UFP, wraz z jawnością, jako zasad finansów publicznych). Ponadto zapisy UFP wskazują na identyfikację przejrzystości z jednolitością i szczegółowością¹¹ ewidencji oraz sprawozdawczości w zakresie gospodarowania środkami publicznymi.

³ *Ibidem*, s. 45.

⁴ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze sprost. i zm.).

⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009, nr 157, poz. 1240 ze zm.), dalej UFP.

⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1591 ze zm.).

⁷ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1592 ze zm.).

⁸ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1590 ze zm.).

⁹ E. Malinowska-Misiąg, W. Misiąg, *Finanse publiczne...*, s. 45.

¹⁰ E. Chojna-Duch, *Podstawy finansów publicznych i prawa finansowego*, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 150.

¹¹ *Ibidem*, s. 150–151.

2. Źródła informacji o gospodarce finansowej JST

Pierwotnym źródłem informacji o gospodarce finansowej JST jest ewidencja księgowa jednostek podsektora samorządowego finansów publicznych, prowadzona zgodnie z ustawą o rachunkowości¹² z uwzględnieniem szczególnych zasad wynikających z UFP oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych, w tym tzw. klasyfikacji budżetowej¹³. Ustawodawca nie przewiduje możliwości uproszczonych form ewidencji (tzw. niepełnej księgowości) dla jednostek, które korzystają ze środków publicznych¹⁴.

W księgach rachunkowych rejestrowane są operacje gospodarcze na podstawie prawidłowych i sprawdzonych dokumentów źródłowych, nazywanych w art. 20–22 UR dowodami księgowymi. Księgowość jednostki musi cechować wysoka jakość, wynikająca z art. 24 UR, czyli prowadzenie ksiąg rachunkowych rzetelnie (zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty), bezbłędnie (wprowadzono w sposób kompletny i poprawny wszystkie dowody księgowe zakwalifikowane do zaksięgowania w danym miesiącu, przy zapewnieniu ciągłości zapisów oraz prawidłowego działania procedur obliczeniowych), sprawdzalnie (można stwierdzić poprawność zapisów, sald oraz stosowanych procedur obliczeniowych) i na bieżąco (gdy pozwalają na terminowe sporządzenie sprawozdań finansowych i innych, obowiązujących jednostkę oraz na dokonanie rozliczeń finansowych), aby była ona wiarygodnym źródłem informacji oraz stanowiła podstawę sporządzenia prawidłowej sprawozdawczości.

Główne źródła informacji o gospodarce finansowej JST przedstawiono syntetycznie w tabeli 1, w dalszej części artykułu scharakteryzowano zaś wybrane sposoby opracowywania danych pierwotnych (sprawozdawczość, publiczne bazy danych finansowych, statystyka publiczna) i ich udostępniania (serwisy internetowe podmiotów pozarządowych).

¹² Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 1994, nr 121, poz. 591 ze zm.), dalej UR.

¹³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2010, nr 38, poz. 207 ze zm.).

¹⁴ Art. 2 ust. 1 pkt 4–5 oraz pkt 7 UR.

Tabela 1

Źródła informacji o gospodarce finansowej JST

Typ informacji	Podmioty	Przedmiot	System informatyczny (dostęp online)
jednostkowa	Samorządowe jednostki organizacyjne	plany finansowe, sprawozdania finansowe i budżetowe	SJO BeSTi@ (BIP, www)
zagregowana jednostkowa	JST	jw. budżety, sprawozdania z wykonania budżetów (kwartalne i roczne), informacje o stanie mienia, wyniki kontroli	jw. BeSTi@ (BIP, www)
zagregowana	Regionalne Izby Obrachunkowe (RIO)	m.in. dane niezbędne do obliczenia długu publ.	SJO BeSTi@, BeSTi@ (BIP, www)
zagregowana	Główny Urząd Statystyczny (GUS)	statystyka publiczna	Portal Sprawozdawczy (m.in. Bank Danych Lokalnych, Statystyczne Vademecum Samorządowca)
	Eurostat	statystyka międzynarodowa	(www Eurostatu z bazą danych)
zagregowana	Ministerstwo Finansów (MF)	Wykonanie budżetów JST (kwartalne i roczne, dla gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województw i związków JST), informacje o stanie zobowiązań, nadwyżce operacyjnej oraz sytuacji finansowej JST (wraz ze wskaźnikami do jej oceny)	BeSTi@, SJO BeSTi@, TREZOR, SINDBAD, BUZA (BIP, www)

Źródło: opracowanie własne.

3. Sprawozdawczość finansowa i budżetowa

JST i ich jednostki organizacyjne zobowiązane są do sporządzania sprawozdawczości finansowej, jak również sprawozdawczości związanej ze środkami publicznymi.

Sprawozdania finansowe przygotowywane są zazwyczaj za okres roku obrotowego. Zgodnie z art. 45 ust. 2 UR składają się z bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej, a w przypadkach określonych w art. 45 ust. 3 i 4 oraz art. 64 ust. 1 obejmują dodatkowo zestawienie zmian w kapitale (fundu-

szu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych. UR lub odrębne przepisy mogą też przewidywać dołączenie do sprawozdania finansowego sprawozdania z działalności.

Oprócz sprawozdań finansowych jednostki sektora finansów publicznych (w tym JST oraz ich jednostki organizacyjne) mają obowiązek sporządzać sprawozdania budżetowe¹⁵ oraz sprawozdania z zakresu operacji finansowych¹⁶. Sprawozdania te dzielą się na jednostkowe (sporządzane przez kierowników jednostek na podstawie ksiąg rachunkowych i innych dokumentów tej jednostki) oraz zbiorcze (sporządzane przez zarządy JST/organy założycielskie lub nadzorujące na podstawie i w szczególności sprawozdań jednostkowych podległych im jednostek oraz sprawozdania jednostkowego JST jako jednostki budżetowej i jako organu)¹⁷. Zakres sprawozdawczości JST zaprezentowano w tabeli 2.

Podmioty samorządowe zobowiązane do sporządzania sprawozdań oraz podmioty, którym sprawozdania są przekazywane, wymieniono – w przypadku sprawozdawczości budżetowej – w załączniku 44 do RSB (wraz ze wskazaniem formy sprawozdania – dokument czy plik bazy danych), natomiast w przypadku sprawozdań z zakresu operacji finansowych – w załączniku 7 i 8 (część I oraz II, tabele B i C) do ROF.

Większość sprawozdań przekazywana jest zarówno w formie dokumentu, jak i w formie elektronicznej (na formularzach zamieszczonych na stronie internetowej MF¹⁸, z tym, że zarządy JST wykorzystują do przekazywania sprawozdań system BeSTi@, omówiony w kolejnej części opracowania). Wyłącność formy elektronicznej możliwa jest jedynie dla JST posługujących się bezpiecznym podpisem elektronicznym.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. 2010, nr 20, poz. 103 ze zm.), dalej: RSB.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. 2010, nr 43, poz. 247 ze zm.), dalej: ROF.

¹⁷ *Sprawozdawczość budżetowa 2011*, red. B. Bakalarska, Beck InfoBiznes, Warszawa 2011, s. 13.

¹⁸ Strona internetowa Ministerstwa Finansów, www.mf.gov.pl, zakładki Finanse publiczne > Finanse samorządów > Sprawozdania budżetowe, 5.06.2012.

Tabela 2

Zakres sprawozdawczości budżetowej oraz zakres operacji finansowych JST

Symbol	Nazwa sprawozdania	Częstotliwość
Sprawozdawczość budżetowa		
Rb-27S	z wykonania planu dochodów budżetowych JST	miesięczne /roczne
Rb-28S	z wykonania planu wydatków budżetowych JST	
Rb-NDS	o nadwyżce/deficycie JST	kwartalne
Rb-27ZZ	z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych JST ustawami	
Rb-50	o dotacjach/wydatkach związanych z zadaniami zleconymi	
Rb-30S	z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych	półroczne /roczne
Rb-34S	z wykonania dochodów i wydatków z art. 223 UFP	
Rb-ST	o stanie środków na rachunkach bankowych JST	roczne
Rb-PDP	z wykonania dochodów podatkowych gminy i m.n.p.p.	
Rb-WSa	o wydatkach strukturalnych JST, które wykazują wydatki zbiorcze, skonsolidowane ze sprawozdań jednostkowych samorządowych jednostek organizacyjnych	
Rb-Z-PPP	o stanie zobowiązań wynikających z umów partnerstwa publiczno-prywatnego	kwartalne
Sprawozdawczość z zakresu operacji finansowych		
Rb-Z	o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji	kwartalne
Rb-N	o stanie należności i wybranych aktywów finansowych	
Rb-ZN	o stanie zobowiązań oraz należności Skarbu Państwa z tytułu wykonywania przez JST zadań zleconych	
Rb-UZ	uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych	roczne
Rb-UN	uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej	

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdawczość budżetowa...*, s. 2–3, 6.

4. Informatyczne bazy publicznych danych finansowych

Ze sprawozdawczością jednostek podsektora samorządowego bardzo ściśle związane są informatyczne bazy danych BeSTi@ oraz SJO BeSTi@.

Informatyczny System Zarządzania Budżetami JST o roboczej nazwie BeSTi@ powstał wraz z Informatycznym Systemem Obsługi Budżetu Państwa „TREZOR” w wyniku realizacji projektu PHARE 2002/000.580.01.09 „Zarządzanie finansami publicznymi”, którego celem było opracowanie, wykonanie

i wdrożenie jednolitego systemu zarządzania dla poprawy gospodarowania finansami publicznymi. Docelowo systemy mają być ze sobą integrowane¹⁹.

Zadaniem BeSTi@ jest gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie oraz udostępnianie danych. Z systemu korzystają bezpośrednio trzy grupy odbiorców: JST i ich związki, RIO wraz z Zespołami Zamiejscowymi oraz Ministerstwo Finansów. Program wykorzystuje dwie kategorie danych: zasadnicze, powstające na poziomie JST (plany, sprawozdania, bilanse), oraz sterujące, pochodzące z RIO i MF (słowniki, dane i reguły kontrolne, żądania korekty danych, okresy sprawozdawcze)²⁰. Na poziomie MF pozytywnie zweryfikowane dane z systemu BeSTi@ są wykorzystywane do naliczania subwencji i udziału JST w PIT, analizy sytuacji finansowej JST, generowania dowolnych raportów (w postaci tabeli, raportu, kostki OLAP lub mapy) na istniejących w bazie danych²¹. Są one także udostępniane zewnętrznym instytucjom (GUS, Eurostat) i systemom baz danych (np. TREZOR, SINDBAD²², SIMIK²³).

Drugim niezwykle ważnym samorządowym systemem informatycznym jest SJO BeSTi@, powstały w ramach projektu Transition Facility 2006/018-180.01.04 „System zarządzania budżetami jednostek samorządu terytorialnego – sprawozdawczość jednostek organizacyjnych”²⁴. Jego użytkownikami są służby finansowe samorządowych jednostek organizacyjnych. System wspomaga realizację ich zadań w zakresie planowania finansowego, sprawozdawczości

¹⁹ Nowy informatyczny system zarządzania budżetami jednostek samorządu terytorialnego, http://www.mf.gov.pl/_files_/finanse_samorzadow/system_bestia/nowy_informacyjny_system_zarzadzania_budzetami_jst.pdf (5.06.2012).

²⁰ Dokumentacja administracyjna, Podręcznik administratora – Podsystem JST, s. 5, <http://pomoc.sputniksoftware.com/pliki/instalki/Bestia/JSTDokumentacjaAdministratora.pdf> (5.06.2012).

²¹ Ibidem, s. 7.

²² SINDBAD – platforma do analizy wpływów budżetowych RP firmy Comarch, przeznaczona dla Departamentu Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki w Ministerstwie Finansów, umożliwiająca m.in. bieżącą analizę dochodów budżetowych, symulowanie zmian systemowych w podatkach, agregowanie danych budżetowych na potrzeby konsolidacji finansów sektora publicznego, badania makroekonomiczne – za: <http://www.comarch.pl/administracja-publiczna/baza-wiedzy/wdrozenia---studia-przypadkow/system-sindbad-w-ministerstwie-finansow> (5.06.2012).

²³ SIMIK – Krajowy System Informatyczny SIMIK 07-13 zapewnia zdolność zbierania i agregacji na wyższych poziomach podstawowych danych o programach operacyjnych współfinansowanych ze środków UE w zakresie i formacie wymaganym przez Komisję Europejską na mocy regulacji wspólnotowych na lata 2007–2013 (art. 58 lit. d rozporządzenia ogólnego Rady (WE) nr 1083/2006) oraz wspiera bieżący proces zarządzania i monitorowania programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności – za: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/KSI.aspx> (5.06.2012).

²⁴ Dokumentacja Administratora SJO BeSTi@, <http://pomoc.sputniksoftware.com/pliki/instalki/Bestia/SJODokumentacjaAdministratora.pdf> (5.06.2012).

oraz wymiany danych z JST²⁵. Program jest zatem dostosowany do współpracy z systemem BeSTi@ macierzystej JST, umożliwia także import danych z innych systemów zewnętrznych, m.in. programów finansowo-księgowych oraz sprawozdawczych użytkowanych w jednostce (pod warunkiem poprawnej obsługi formatu wymiany danych)²⁶.

5. Statystyka publiczna

Powszechnie dostępnym źródłem danych dotyczących gospodarki finansowej JST jest statystyka publiczna, regulowana ustawą o tej samej nazwie²⁷. Zgodnie z art. 2 pkt 1 USP stanowi ona „system zbierania danych statystycznych, gromadzenia, przechowywania i opracowywania zebranych danych oraz ogłaszania, udostępniania i rozpowszechniania wyników badań statystycznych jako oficjalnych danych statystycznych”. Istotą działania statystyki publicznej jest agregacja zebranych danych, by nie można było zidentyfikować danych jednostkowych. Dane zbierane są ze wszystkich dostępnych źródeł, o ile ustawa nie chroni ich jako tajemnicy zawodowej²⁸.

Według art. 2 pkt 4 USP ich źródło może stanowić bezpośrednio badany podmiot, mogą też pochodzić z systemów informacyjnych administracji publicznej (w tym na poziomie samorządowym), gdzie zostały legalnie zgromadzone. Dodatkowo art. 13 ust. 3 i art. 30 ust. 3 USP nakazują JST nieodpłatnie przekazywać służbom statystyki publicznej zgromadzone dane administracyjne, w szczególności z baz danych systemów informatycznych, oraz dane statystyczne dotyczące działalności i jej wyników – w formach i terminach oraz według zasad metodologicznych, określonych każdorazowo w programie badań statystycznych statystyki publicznej oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 31 USP.

Wśród wyników pracy GUS w zakresie danych dotyczących JST warto wyróżnić Statystyczne Vademecum Samorządowca²⁹ oraz Bank Danych Lokal-

²⁵ *Ibidem*, s. 4.

²⁶ *Ibidem*, s. 66–67.

²⁷ Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. 1995, nr 88, poz. 439 ze zm.), dalej: USP.

²⁸ Art. 5 USP.

²⁹ Statystyczne Vademecum Samorządowca, http://www.stat.gov.pl/gus/11191_PLK_HTML.htm (5.06.2012).

nych³⁰, umożliwiający wybór przekroju danych oraz ich import w formie arkusza kalkulacyjnego.

6. Serwisy internetowe organizacji pozarządowych

Korzystając z prawa dostępu do informacji publicznej oraz z zasady jawności finansów publicznych, obywatele i tworzone przez nich organizacje mogą zapoznawać się z danymi dotyczącymi gospodarki finansowej państwa, JST i innych jednostek sektora finansów publicznych. Rozwiązaniami ułatwiającymi prowadzenie kontroli społecznej w tym zakresie są serwisy internetowe organizacji pozarządowych, z których na szczególną uwagę ze względu na podjęty temat zasługują dwa projekty Centrum Cyfrowego Projekt: Polska³¹ – otwartedane.pl i otwartybudzet.pl oraz serwis „Prawidłowe Przetargi Publiczne IT” prowadzony przez Fundację Wolnego i Otwartego Oprogramowania (FWiOO).

Serwis internetowy „Otwarte dane” zawiera dane publiczne, prezentowane w sposób przejrzysty, przydatny i zgodny ze standardami (formatami) otwartych danych, w celu zwiększenia ich wykorzystania oraz faktycznej dostępności dla obywateli³². Na razie za pośrednictwem serwisu można przeglądać i ściągnąć dane z pięciu „kolekcji”: Budżet RP wraz ze sprawozdaniami, Środki europejskie, Budżety funduszy celowych i agencji państwa, Budżet NFZ oraz Projekty EFRR. Do przeglądania danych użyto aplikacji Raw Salad, sieciowej przeglądarki danych stworzonej w Centrum Cyfrowym z grantu „Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe”³³.

Serwis „Otwarte dane” wykorzystywany jest również w drugim projekcie Centrum Cyfrowego Projekt: Polska do prezentacji danych budżetowych na stronie otwartybudzet.pl. Jest ona wynikiem realizacji projektu „Wizualizacje budżetu państwa”, wspieranej przez grant z Fundacji im. Stefana Batorego. Serwis w zakładce „Otwarte dane budżetowe” zawiera informacje o strukturze danych oraz o budżecie zadaniowym, budżet państwa za rok 2011 w układzie zadaniowym, dostępny w dwóch otwartych formatach danych: CSV oraz ODS. Natomiast zakładka „Nasze wizualizacje” zawiera statyczne plakaty (dwa

³⁰ Bank Danych Lokalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (5.06.2012).

³¹ Strona internetowa organizacji, <http://centrumcyfrowe.pl> (5.06.2012).

³² Strona główna projektu, <http://otwartedane.pl> (5.06.2012).

³³ Otwarte dane, zakładka „Raw Salad”, <http://otwartedane.pl/> (5.06.2012).

i wykresy (dwa) oraz dwie wizualizacje interaktywne. Serwis publikuje w przystępnej formie podstawowe informacje o finansach publicznych i budżecie państwa oraz układzie zadaniowym budżetu.

Ostatnim omawianym projektem jest serwis internetowy FWiOO poświęcony przetargom publicznym na oprogramowanie, ogłaszany przez urzędy administracji rządowej i samorządowej. Ma on na celu przeciwdziałanie złym praktykom w tym zakresie poprzez³⁴:

- monitorowanie zamówień publicznych na oprogramowanie,
- interwencje w razie stwierdzenia nieprawidłowości, w celu korekty (sanacji) zamówienia przez modyfikację stosownych wymagań stawianych w SIWZ,
- działania edukacyjne i eksperckie (przygotowanie raportów analitycznych),
- zwiększenie przejrzystości działalności administracji rządowej i samorządowej w dziedzinie realizacji przetargów na oprogramowanie,
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej wagi problemu poprzez kampanię informacyjną oraz zaangażowanie obywateli aktywne uczestnictwo w projekcie.

Podsumowanie

Zapewnienie jawności finansów publicznych ma ogromne znaczenie jako nieodzowny warunek faktycznej obywatelskiej kontroli tej sfery działalności publicznej³⁵. Dlatego prawo do informacji o gospodarce finansowej JST powinno w większym stopniu uwzględniać możliwości wykorzystania w tym celu zasobów systemów informatycznych administracji publicznej oraz formy elektronicznej publikacji danych. Ważnym aspektem jest również ich opracowanie w formie użytecznym technicznie dla dalszego przetwarzania komputerowego oraz przygotowanie treści zrozumiałej dla przeciętnego obywatela.

³⁴ Prawidłowe przetargi publiczne IT (zakładka „misja i cele projektu”), <http://pppit.org.pl/?s=1> (5.06.2012).

³⁵ E. Malinowska-Misiąg, W. Misiąg, *Finanse publiczne...*, s. 66.

**THE DATA SOURCES OF LOCAL PUBLIC FINANCE IN TERMS
OF THE TRANSPARENCY PRINCIPLE**

Summary

The transparency principle is a necessary condition for the control of public finance management, including independent control by society/citizens, to improve the performance and efficiency of public sector.

This paper presents the subject-object approach to main data sources of public finance, especially at the local level. The author considers the role of electronic form of information, emphasizing its higher usability due to the computerized processing and sharing.

Translated by Joanna Nucińska